

Overzicht antidiscriminatie leermiddelen voor het onderwijs

In dit overzicht vindt u een breed scala aan antidiscriminatie leermiddelen, die basisscholen kunnen inzetten om onder en bij leerlingen te werken aan (burgerschaps)vorming toegespitst op antidiscriminatie. Alhoewel deze aanbieders over het algemeen zeer ervaren en bedreven zijn, is er geen uitspraak te doen over of deze methoden daadwerkelijk effectief zijn in het verminderen van discriminatie onder leerlingen. Wij raden u daarom aan om wanneer u een leermiddel op het oog heeft, om de [checklist](#) te gebruiken om meer zicht te krijgen op in hoeverre dit leermiddel gebruik maakt van de bekende en bewezen werkzame mechanismen en hierover in gesprek te gaan met de aanbieder van het leermiddel.

Landelijk beschikbare leermiddelen om zelf als docent uit te voeren

Methoden	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
<i>Feest! Weet wat je viert</i>	Museum Ons' Lieve Heer op Solder in Amsterdam, Museum Catharijneconvent in Utrecht en andere musea	3 t/m 8	In het programma <i>Feest! Weet wat je viert</i> ontdek je van alles over feestdagen. Scholen kunnen naar de bijzondere schuilkerk komen en andere gebedshuizen bezoeken. In de bijbehorende lesmodule <i>Feest! In de klas</i> gaan leerlingen uit de bovenbouw van de basisschool op onderzoek. Ze doen activerende opdrachten, leren van elkaar en worden nieuwsgierig naar de verschillende religies. Per les staan	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Inclusieve cultuur op school:</i> representatie van verschillende	Het gratis beschikbare programma is te vinden op de website van het lesprogramma . Dit programma is ook te doen voor scholen die niet in

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
	en instellingen. Ook in samenwerking met Critical Mass		gebedshuizen, feestdagen en gewoontes van één religie centraal.	mensen en stereotypen voorkomen	de gelegenheid zijn om naar Museum Ons' Lieve Heer op Solder of andere musea te komen. Meer info op: Het rad van Feest! - Critical Mass.
Playground Heroes	Open Universiteit, i.s.m. the University of the West of Scotland, Patras University, en Constantine the Philosopher University in Nitra	7 en 8	Kinderen worden regelmatig gepest vanwege hun religie, huidskleur of de sociale groep waartoe ze behoren. In het Europese project 'Playground Heroes' wordt dit discriminerende pesten aangepakt. Het doel van Playground Heroes is om kinderen in de hoogste klassen van het basisonderwijs discriminerende pestsituaties te leren herkennen. De leerlingen leren ook hoe ze veilig en constructief kunnen interveniëren als ze getuige zijn van een pestsituatie. Het lesmateriaal bestaat uit een educatieve game met bijbehorend lesplan met klassikale activiteiten, en een videotraining voor docenten.	<i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school: positieve omgangsvormen op school</i>	Meer info vind je hier: Playground Heroes Game - GATE-BULL - Open Universiteit . De handleiding is gratis online beschikbaar via deze site .

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
De LEF-kist en de LEF-dag	Schiedam's Lef	1 t/m 8	De LEF-kist bevat een lespakket, leesboeken en prentenboeken, die het onderwerp diversiteit op een luchtige wijze bespreekbaar maken. Het lespakket bestaat uit vijf lessen per groep, startend in groep 1-2 en eindigend in groep 8. De lessen gaan over diversiteit, liefde, vriendschap en over het LEF hebben om jezelf te zijn en voor een ander op te komen. De lessen zijn kort, simpel en duidelijk beschreven, zodat de leerkrachten niet veel tijd kwijt zijn aan de voorbereiding. De docenten van Schiedams LEF kunnen in groep 7 een gastles geven. De gastles gaat over anders zijn, jezelf zijn, lef hebben en helpt de kinderen bij het organiseren van een LEF-dag. Aan het eind van de lessen wordt er door de hele school een LEF-dag georganiseerd. Een dag waarop elk kind zichzelf mag zijn. Dit kan door middel van haardracht, kleding, schoenen etc. uitgedragen worden. Het is geen verkleedfeest, de nadruk ligt juist op jezelf durven zijn. Vooraf is de afspraak gemaakt dat er die dag alleen complimenten gegeven mogen worden.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Basis onderwijs - Schiedams LEF

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
Genderpakket	Schiedams LEF	1 t/m 4	Prentenboekje Stefan en Katie plus lesmodule. Met dit pakket kunnen kinderen vanaf groep 1 leren dat er ook kinderen zijn die zich het andere geslacht voelen. Het prentenboekje is een omkeerboekje, aan de ene kant gaat het over een jongen die zich een meisje voelt en aan de andere kant gaat het over een meisje dat zich een jongen voelt. De lessen leren kinderen spelenderwijs dat genderdiversiteit bestaat en hoe je respectvol met elkaar omgaat.	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Basis onderwijs - Schiedams LEF
Genderpakket	Schiedams LEF	5 t/m 8	Boek 'Treiterkoppen, kangoeroes en geheimen' plus lesmodule en checklist. Het boek gaat o.a. over pesten en belevenissen van schoolkinderen maar ook over een leerling die nu als jongen door het leven gaat, maar als meisje is geboren en daardoor een geheim met zich meedraagt op zijn nieuwe school. Het boek kan door de leerkracht worden voorgelezen, de lessen kunnen met weinig voorbereiding in de klas gegeven worden. De lessen geven informatie over genderdiversiteit en genderdysforie en leren kinderen respectvol om te gaan met transgender kinderen. Het boek kan ook gebruikt worden om op school een presentatie te geven als een leerling in transitie gaat. De	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Basis onderwijs - Schiedams LEF

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			checklist is een leidraad voor hulpverlening aan transgender kinderen en hun ouders.		
Diversiteits spel	Schiedams LEF	6 t/m 8	Het diversiteitsspel laat zien hoe je geboren wordt. Ben je een jongen of een meisje en hoe zie je eruit? Welke huidskleur heb je, wie zijn je ouders, hou je van ruwe sporten of heb je rustige hobby's? Heb je een gezin met twee vaders of woon je alleen met je moeder? Groei je op in welvaart of in armoede? Door het spelen van het diversiteitsspel met de klas leren kinderen elkaar beter kennen en ontstaan er waardevolle gesprekken.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Basis onderwijs - Schiedams LEF
Welkom in Mijn Wijk	Stichting WIMW	6 t/m 8	Welkom in Mijn Wijk is een ontmoetingsproject voor bovenbouwleerlingen van verschillende scholen. Het ontmoetingsproject geeft een unieke ervaring in het kader van actief burgerschap en is volledig verzorgd. Het is daardoor weinig extra belastend voor leerkrachten. Leerlingen gaan bij elkaar op bezoek en werken samen in een levendig programma waarin ze, door middel van Coöperatief Leren, met en van elkaar leren. Er is een programma met echte (fysieke) ontmoetingen beschikbaar én een online	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen	www.welkominmijnwijk.nl

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			programma, naar keuze in te zetten. 'Welkom in Mijn Vreedzame Wijk' is een samenwerkingsrelatie met Stichting Vreedzaam, voor Vreedzame scholen en wijken, maar is ook goed als los programma in te zetten. De ontmoetingsprogramma's van Stichting WIMW geven leerlingen gelegenheid actief burgerschap te oefenen.		
Respect Educatie	Respect Foundation	1 t/m 8	De maatschappij begint daar, waar kinderen en jongeren samenkomen. Scholen en sportclubs fungeren daarmee als mini-maatschappij. Een respectvolle samenleving kan worden bereikt door jongeren direct te begeleiden in het openstellen voor de ander, het gesprek aan te gaan, kritisch zelf na te denken en conflicten vreedzaam op te lossen. De Respect Foundation ondersteunt door middel van Respect Educatie docenten en leerkrachten met de kennis, vaardigheden en materialen om dit aan jongeren te leren. Jaarlijks doen er duizenden klassen mee aan onze nationale Week van Respect. In deze week wordt er met gastlessen en activiteiten gevierd wat er is bereikt door samen 52 weken aan sociale veiligheid en respect te werken! In de	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Respect Educatie - Respect Foundation

Methodie	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			Week van Respect is er schoolbreed-materiaal (ook activiteiten voor kleuter- en onderbouw) beschikbaar. Het algemene lesmateriaal (buiten de Week van Respect) is gericht op groep 6 t/m 8.		
Waar is Zonnie?	Anne Frank Stichting	5 en 6	Waar is Zonnie? van kinderboekenauteur Mireille Geus laat leerlingen van groep 5/6 indirect kennismaken met mensen met verschillende achtergronden. Door middel van de vragen en opdrachten op de werkbladen denken en praten leerlingen na over hoe we beter kunnen samenleven. Het voorleesverhaal bestaat uit vijf hoofdstukken. Voor elk hoofdstuk zijn er werkbladen die voor en na het voorlezen kunnen worden ingevuld door de leerling. De werkvormen zijn gebaseerd op het didactisch model denken, uitwisselen en delen. In de kantlijn van het voorleesverhaal vind je instructies en vragen ter bespreking van het verhaal.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Waar is Zonnie? Verhaal over vriendschap en samenleven Anne Frank Stichting
Praatkaarten	Anne Frank Stichting	6 t/m 8	Met deze praatkaarten kun je in de klas een dialoog laten ontstaan over vooroordelen en discriminatie. Leerlingen werken individueel, in	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i>	Praatkaarten Anne Frank Stichting

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			groepjes en klassikaal en positioneren de beledigende en/of discriminerende situaties die op de kaarten te zien zijn. Met deze praatkaarten kun je in de klas een dialoog laten ontstaan over vooroordelen en discriminatie. Leerlingen werken individueel, in groepjes en klassikaal en rangschikken de beledigende en/of discriminerende situaties die op de kaarten te zien zijn. Dat leidt uiteindelijk tot een gesprek over lastige onderwerpen. Je kunt de les uitvoeren als er een veilige sfeer in de klas aanwezig is.	vooroordelen verminderen <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen: kennis over vooroordelen en discriminatie</i>	
Anne Frank Krant	Anne Frank Stichting	7 en 8	De Anne Frank Stichting geeft al 42 jaar de Anne Frank Krant uit voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs. In 2021 bestaat het basispakket uit een krant voor elke leerling, een kennisquiz voor de gehele klas en een poster met foto's van het Anne Frank videodagboek.	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen: kennis over vooroordelen en discriminatie</i> <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen: kennis over racisme in de geschiedenis</i> <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school: positieve</i>	Anne Frank Krant 2021 Anne Frank Stichting

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
				omgangsvormen op school	
De Vreedzame School	CED-Groep	Alle groepen	De Vreedzame School van de CED-Groep is een effectief en compleet programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. De school als democratische oefenplaats staat centraal in het programma. De Vreedzame School sluit aan bij de doelen voor burgerschapsvorming, bij recente ontwikkelingen zoals Curriculum.nu en bij het nieuwe wetsvoorstel burgerschap. De Vreedzame School is er voor het basisonderwijs en speciaal basisonderwijs en er zijn vertaalslagen gemaakt voor het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en de kinderopvang.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> veroordelen verminderen <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over veroordelen en discriminatie <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school <i>Inclusieve cultuur op school:</i> representatie van verschillende mensen en stereotypen voorkomen	Start (vreedzame.school)

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
Astra	COC Nederland	3 en 4	Astra is een leermiddel om op basisscholen het gesprek over gender en seksuele diversiteit aan te gaan. Speciaal voor groep 3/4 ontwikkelde COC het lespakket 'Astra en ik', die bestaat uit een animatiefilm 'Astra gaat op avontuur' en vier bijbehorende lessen van elk 30 minuten. Dit lespakket kan gratis besteld worden via basisschool.coc.nl (fysiek en digitaal).	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	https://basisschool.coc.nl
Paarse Vrijdag	COC Nederland	1 t/m 8	Paarse Vrijdag is de dag dat leerlingen op school paarse kleding dragen, om te vieren dat iedereen zichzelf mag zijn. Op Paarse Vrijdag stellen we een positieve sociale norm, namelijk dat iedereen anders is, en dat die diversiteit hartstikke leuk is. Basisscholen kunnen een gratis Paarse Vrijdag pakket bestellen via paarsevrijdag.nl (fysiek en digitaal).	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over vooroordelen en discriminatie <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	https://basisschool.coc.nl

Methodie	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
				<i>Inclusieve cultuur op school:</i> representatie van verschillende mensen en stereotypen voorkomen	
Slavernij niet voorbij: Over racisme, discriminatie en vooroordelen	Wereldculturen (Tropenmuseum + Museum Volkenkunde + Afrika Museum + Wereldmuseum)	7 en 8	Tijdens dit online lesprogramma komen de leerlingen meer te weten over wat racisme, discriminatie en vooroordelen zijn. Ze leren dat sommige vooroordelen al eeuwenlang herhalende beelden zijn, die vaak verbonden zijn met de trans-Atlantische slavenhandel.	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> kennis over vooroordelen en discriminatie <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Slavernij niet voorbij: Over racisme, discriminatie en vooroordelen - LessonUp
De grote Afrikaquiz	Wereldculturen (Tropen-	6 t/m 8	Waar denk jij aan als je aan Afrika denkt? Er valt zoveel te leren over dit grote continent, dat	<i>Burgerschapscompetenties van</i>	De Grote Afrika Quiz - LessonUp

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
	museum + Museum Volkenkunde + Afrika Museum + Wereldmuseum)		maar liefst drie keer groter is dan Europa! Je komt in deze quiz meer te weten over landen, landschappen, muziek, kunst en cultuur! Stel je beeld bij en kom meer te weten over Afrika tijdens deze snelle quiz!	<i>leerlingen:</i> vooroordelen verminderen	
Sabi Suriname	Tropenmuseum Junior	3 t/m 8	Sabi Suriname is een kindertentoonstelling in het Tropenmuseum Junior (Sabi Suriname Tropenmuseum in Amsterdam). Hierbij is ook een lespakket beschikbaar die je in de klas kunt doen. Doel van de lessen bij Sabi Suriname is dat de leerlingen leren dat Surinamers mensen zijn met voorouders in verschillende werelddelen. Ze leren hoe dat zo gekomen is en wat Nederland daar voor rol in speelde. Hiermee leren ze ook dat waar mensen zich verplaatsen er dingen zijn die meekomen en dingen die je loslaat en kwijtraakt. De leerlingen ervaren dat de dingen uit hun eigen familie een verhaal hebben en dat het voorwerp meer betekenis krijgt door het verhaal. Dat het iets vertelt over hun eigen familiegeschiedenis.	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> kennis over vooroordelen en discriminatie <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	https://www.lessonup.com/app/view-plan/RLQHxqGzg4RkEymvZ/sabi-suriname-po

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
Slavernij en Jij	Educatiestudio	7 en 8	Voor iedereen die meer wil weten over het Nederlandse slavernijverleden is er nu Slavernij en Jij. Op deze website treft de bezoeker onmisbare basiskennis over dit deel van de Nederlandse geschiedenis. Een groot aantal wetenschappers en deskundige auteurs schreef eraan mee. Slavernij en Jij is geen encyclopedische opsomming van gebeurtenissen, maar geeft op prikkelende en educatief verantwoorde wijze essentiële thema's uit het Nederlandse slavernijverleden weer.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Slavernij en Jij
Vandaag schijnt de zon. Levensbericht van Anton de Kom.	Educatiestudio	7 en 8	Dit lespakket is gemaakt voor leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs. Maar iedereen die nieuwgierig is naar Anton de Kom kan met deze introductie – in woord en beeld – kennismaken met deze schrijver, vrijheidsstrijder en verzetsheld (1898-1945).	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Vandaag schijnt de zon. Levensbericht van Anton de Kom. – EducatieStudio
De kunst van het doorgeven	Musea bekennen kleur	7 en 8	Welke rolmodellen en helden hebben jij en je klasgenoten? Welke verhalen wil je doorgeven en hoe kan het museum daarbij helpen? In het kader van de samenwerking Musea bekennen kleur bieden we een museumprogramma aan voor groep 7 en 8. Het	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Groep 7 en 8: De kunst van het doorgeven – Centraal Museum Utrecht

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			museumprogramma gaat niet alleen over de leerlingen zelf, maar ook over hun familie, museumobjecten en een tentoonstelling. Wat is de invloed van het verleden op hun eigen leven, of op die van hun familie, stad of omgeving? Wat hebben ze bewust of onbewust ontvangen, en wat willen ze doorgeven? Het programma heeft als doel om leerlingen meer inzicht te geven in hun eigen cultureel diverse identiteit. De groep 7/8 leerlingen bezoeken de vaste collectie en de tijdelijke tentoonstelling. Het is een interactieve rondleiding vol met kijk- en doe- opdrachten! Boekt u dit programma los van het lespakket van Musea Bekennen Kleur? Bereid u dan voor op het museumbezoek met deze voorbereidende les.		
Keti Koti junior	NiNsee en het Tropenmuseum	7 en 8	Deze les neemt de jaarlijkse herdenking en viering van Keti Koti op 1 juli als uitgangspunt om de transAtlantische slavernijgeschiedenis te behandelen. Leerlingen leren in dit online lesmateriaal over het slavernijverleden dat Suriname, de Antillen, West-Afrika en Nederland delen.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen: kennis over racisme in de geschiedenis</i>	Lessen van kanaal Wereldculturen - LessonUp

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			Deze les in de klas kan gebruikt worden om de slavernijgeschiedenis te behandelen of als voorbereiding op een bezoek aan het Tropenmuseum, Afrika Museum, Museum Volkenkunde en Wereldmuseum.		
Les: Slavernij	Samsam burgerschap	7 en 8	Uw leerlingen kunnen aan het eind van de les vertellen wat slavernij is en of het nog steeds bestaat en denken na over de betekenis van vrijheid voor henzelf. Lessen kunnen worden gedownload tegen betaling	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Slavernij (samsam.net)
Dossier racisme	Samsam burgerschap		Aan het dossier Racisme zitten twee lessen gekoppeld. https://www.samsam.net/lesmateriaal/erbij Doel is dat de leerlingen voorbeelden van uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling leren te herkennen en te benoemen. https://www.samsam.net/lesmateriaal/gelijkwaardigheid Doel is van dat de leerlingen voorbeelden van uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling in hun omgeving kunnen herkennen en benoemen. De	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over vooroordelen en discriminatie	https://www.samsam.net/dossiers/racisme

Method	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			leerlingen schrijven een rap om het thema gelijkheid aan te kaarten. Lessen kunnen worden gedownload tegen betaling		
Gastlessen Slavernij	Centrum Beeldende Kunst Zuidoost (Amsterdam)	Bovenbouw	Het thema Slavernij krijgt steeds meer aandacht in onze samenleving, ook in het onderwijs. Er is meer vraag naar lessen over slavernij. Onze lespakketten dragen bij aan het intercultureel onderwijsprogramma. CBK Zuidoost heeft een lespakket ontwikkeld voor basisscholen om het thema Slavernij op te nemen in hun programma. Het lespakket kan bijvoorbeeld gebruikt worden in de aanloop naar Ketu Koti op 1 juli. Scholen in Amsterdam kunnen naast dat de docent lesgeeft, ook een gastles aanvragen.	Gastlessen	Educatie Cbkzuidoost.nl Lespakketten
Lespakket: De Geschiedenis van Sinterklaas en Zwarte Piet	Nederland Wordt Beter	5 t/m 8	Stichting Nederland Wordt Beter werkt sinds 2014 met een lespakket over de geschiedenis van Sinterklaas en Zwarte Piet. We merken dat er op scholen grote vraag is naar een hulpmiddel waarmee de discussie over Zwarte Piet gevoerd kan worden. De lessen zijn een onderwijstool voor een inhoudelijk gesprek over het Sinterklaasfeest. Ze vertellen over het leven en de legendes rond	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis	Lespakket: De geschiedenis van Sint en Zwarte Piet - Stichting Nederland Wordt Beter

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
			Sint Nicolaas en de geschiedenis van de viering van het Sinterklaasfeest. Daarnaast wordt ingegaan op karikaturen en de bezwaren die tegen de figuur Zwarte Piet bestaan.	over vooroordelen en discriminatie <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	
Lespakket '1873: Slavernij en Racisme'	Nederland Wordt Beter	7 en 8	Lespakket over het slavernijverleden en de invloed daarvan op racisme in het heden.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over vooroordelen en discriminatie <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Stichting Nederland Wordt Beter - Voor een toekomst zonder racisme en uitsluiting.

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op de volgende doelen uit het stappenplan	Meer info
Geef vrijheid een gezicht	VluchtelingenWerk en het Nationaal Comité 4 en 5 mei en Landelijk Steunpunt Gast sprekers WO II-Heden	7 en 8	Oorlog, onderdrukking en vluchten: het is van alle tijden. In het online lesmateriaal <i>Geef vrijheid een gezicht</i> ontmoeten Sara en Trijneke elkaar. Beiden waren ze nog kind toen de oorlog uitbrak in hun land. Ze liepen gevaar: de Nederlandse Trijneke tijdens de Tweede Wereldoorlog door het verzetswerk van haar vader, Sara acht jaar geleden in Syrië. In deze film praten Sara en Trijneke over oorlog, vluchten en vrijheid en geven handvatten om het gesprek hierover in de klas aan te gaan. Dit gratis pakket bestaat uit een interactieve les speciaal voor digiboard en komt met een handleiding en werkbladen voor leerlingen.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Basisonderwijs: Educatiemateriaal VluchtelingenWerk Nederland

Landelijk beschikbare sprekers/gastlessen om in te huren

Methodie	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op	Meer info
Gelijk = Gelijk?	Diversion	7 en 8	In het prijswinnende lesprogramma Gelijk = Gelijk? maken drie peer educators die zich allen op een verschillende manier identificeren taboes bespreekbaar in het primair en voortgezet onderwijs. Zij delen hun persoonlijke verhaal met discriminatie of uitsluiting vanuit bijvoorbeeld een Joods, islamitisch of LHBTIQ+ perspectief. Hiermee houden zij de leerlingen een spiegel voor als het gaat om religieuze, culturele en seksuele diversiteit. In de tweede les onthullen de peer educators hun eigen achtergrond aan de klas. Klopten de vooroordelen die leerlingen hadden? In Gelijk = Gelijk? leren jongeren om kritisch na te denken en hun mening te onderbouwen met argumenten over onderwerpen die heftige reacties kunnen oproepen. Discriminatie wordt zo bespreekbaar gemaakt en taboes worden doorbroken.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school:</i> positieve omgangsvormen op school	Gelijk = Gelijk? - Cases - Diversion
Gastless van Schiedam's Lef	Schiedam's Lef	7	De docenten van Schiedams LEF kunnen in groep 7 een gastless geven. De gastless gaat over anders zijn, jezelf zijn, lef hebben en helpt de kinderen bij het organiseren van een LEF-dag	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i>	Basis onderwijs - Schiedams LEF

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op	Meer info
			(zie 'landelijk beschikbare methoden om zelf als docent uit te voeren')	vooroordelen verminderen <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school: positieve omgangsvormen op school</i>	
Bekend maakt bemind	Vluchtelingen-Werk	7 en 8	Onder het motto <i>Bekend maakt Bemind</i> gaat jouw klas in gesprek met iemand die zelf heeft moeten vluchten. Welke redenen waren er om weg te gaan, voor welke dilemma's kwamen ze onderweg te staan en hoe is het om in Nederland een nieuw leven op te bouwen? Het persoonlijke verhaal staat centraal in de gastles. Natuurlijk is er daarnaast veel ruimte voor de kinderen om vragen te stellen. Dáár ontstaat begrip en verdwijnen vooroordelen, in het contact: bij de gelegenheid en ruimte om het verhaal van die ander te horen en daarover in gesprek te gaan. Je zult zien dat het mogelijk is om een lastig onderwerp genuanceerd te bespreken, met respect voor ieders mening. Bekend maakt Bemind bestaat uit een ontmoeting met een vluchteling en medewerker van VluchtelingenWerk en biedt materialen ter	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen	Bekend maakt bemind: vluchteling op bezoek VluchtelingenWerk

Method	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op	Meer info
			voorbereiding en voor een verdiepend nagesprek.		
Gastcollege met theater: Hedendaags Burger-schap, Slavernij en Jij	Educatie studio	7 en 8	Dit zijn interactieve gastcolleges met PowerPoint presentatie over het Nederlandse slavernijverleden. Een belangrijk onderdeel van de colleges is een theatervoorstelling en een tyuri-contest ter afsluiting.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Gastcolleges met theater: Hedendaags Burger-schap, Slavernij en Jij – EducatieStudio
Slavernij in de klas	Stichting Stil Verleden	7 en 8	Vanaf 1 maart 2021 is het mogelijk dat Maria Karg bij u op school komt met haar koffer vol verhalen. Zij verzorgt een gastles van twee lessen over het Nederlands slavernijverleden. Uw leerlingen maken kennis met het Nederlands slavernijverleden door middel van het persoonlijke verhaal van Maria.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> kennis over racisme in de geschiedenis	Slavernij in de klas – Stichting Stil Verleden
Lespakket 'De Geschiedenis van Sinterklaas en Zwarte Piet'	Nederland Wordt Beter	5 t/m 8	Stichting Nederland Wordt Beter werkt sinds 2014 met een lespakket over de geschiedenis van Sinterklaas en Zwarte Piet. We merken dat er op scholen grote vraag is naar een hulpmiddel waarmee de discussie over Zwarte Piet gevoerd kan worden.	<i>Burgerschaps-competenties van leerlingen:</i> vooroordelen verminderen <i>Burgerschaps-competenties van</i>	Lespakket: De geschiedenis van Sint en Zwarte Piet - Stichting Nederland Wordt Beter

Methode	Aanbieder	Voor welke groepen	Korte beschrijving	Gericht op	Meer info
			De lessen zijn een onderwijstool voor een inhoudelijk gesprek over het Sinterklaasfeest. Ze vertellen over het leven en de legendes rond Sint Nicolaas en de geschiedenis van de viering van het Sinterklaasfeest. Daarnaast wordt ingegaan op karikaturen en de bezwaren die tegen de figuur Zwarte Piet bestaan. Er is een lespakket beschikbaar, maar er kunnen ook gastlessen worden aangevraagd.	<i>leerlingen: kennis over vooroordelen en discriminatie</i> <i>Burgerschapscompetenties van leerlingen: kennis over racisme in de geschiedenis</i>	
Sexmatters workshops onderwijs	Sexmatters	7 en 8	Sexmatters biedt een serie van drie workshops (90 minuten) voor leerlingen uit groep 7 en 8, gecombineerd met een docententraining (150 minuten). De onderwerpen in deze workshops voor leerlingen zijn: gender & jezelf zijn, verliefdheid & relaties en wensen & grenzen. In de docententraining staat het praten met leerlingen over gender, seksualiteit en consent centraal. De workshopserie kan indien gewenst worden aangevuld met een seks positieve workshop (inclusieve voorlichting).	<i>Burgerschapscompetenties van leerlingen: vooroordelen verminderen</i> <i>Het creëren van een inclusieve cultuur op school: positieve omgangsvormen op school</i>	Workshops onderwijs - Sexmatters

Regionaal aanbod

In verschillende regio's is er een aanbod dat alleen bestemd is voor de regio. Het gaat met name om het aanbod van antidiscriminatiebureaus. De antidiscriminatiebureaus in het onderstaande schema hebben een lesaanbod voor basisscholen. Dit aanbod kan echter weer veranderen: een antidiscriminatiebureau dat eerder geen aanbod had, kan dit inmiddels wel hebben, het aanbod is uitgebreid of juist gereduceerd. Daarom raden wij u aan om op [Discriminatie | gemeentelijk antidiscriminatiebureau](#) te zoeken naar een antidiscriminatiebureau bij u in de buurt en bij dit bureau na te gaan of zij een aanbod hebben voor basisscholen. Behalve antidiscriminatiebureaus zijn er ook andere methoden die alleen in een bepaalde regio beschikbaar zijn, zoals 'De muren hebben oren' (zesweeks project, waarin de migratiegeschiedenis vanaf 1940 tot nu centraal staat), dat alleen beschikbaar is in Den Haag, Rijswijk, Rotterdam en Amsterdam.

Discriminatiebureau	Regio	Voorbeelden van interventies die zij aanbieden	Meer informatie over het aanbod
Discriminatie Meldpunt Groningen	Provincie Groningen	De Gekleurde Bril Mystery Guest Gevlucht! Wie van de Drie Discriminatie van Toen en Nu De TolerantieTest	Educatie Discriminatie Meldpunt Groningen
Tûmba	Provincie Friesland	Veertig dagen niet schelden The Class of all together Heb jij misschien olifant gezien?	Tumba
Meldpunt Discriminatie Drenthe	Provincie Drenthe	Voorlichtingen basisonderwijs	Meldpunt Discriminatie Drenthe
Bureau Gelijke Behandeling Flevoland	Provincie Flevoland	Dit zijn wij! De vooroordelenreis	Bureau Gelijke Behandeling

Discriminatiebureau	Regio	Voorbeelden van interventies die zij aanbieden	Meer informatie over het aanbod
		Het Snelle Oordeel Kijk eens verder!	
Etty Hillesum Centrum	Deventer	Anders is heel gewoon Een foto uit 1942 Wie ben ik, wie ben jij?	Basisonderwijs - Etty Hillesum Centrum
Meldpunt Discriminatie Gooi en Vechtstreek	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdemeren en Weesp	De Vooroordelenkoffer	Voorlichting & advies (meldpunddiscriminatiegv.nl)
Vizier	Gelderland Midden- en Zuid Overijssel	Vooroordelenkoffer Bekijk het! Vooroordelen nader bekeken Les discriminatie Stel je voor Vooroordelen & discriminatie?	Gastlessen - Vizier (vizieroost.nl)
Art.1 Midden Nederland	Provincie Utrecht	Kikker en de vreemdeling Een brug naar morgen Abracazebra Stem van de bever Wie ben jij eigenlijk Allemaal gelijk en allemaal anders Hokjesdenken Cyberpesten Vooroordelenkoffer Wie is Wie Kom op voor Vrijheid	Gastlessen voor basisonderwijs - Art.1 Midden Nederland (art1middennederland.nl)

Discriminatiebureau	Regio	Voorbeelden van interventies die zij aanbieden	Meer informatie over het aanbod
		WOII, vrijheid en gelijke rechten Sociale media omgangsvormen: netiquette	
Bureau Discriminatiezaken Kennemerland	Haarlem, Haarlemmermeer, Haarlemmerliede, de IJmond (Beverwijk, Velsen, Uitgeest, Heemskerk) en Zuid- Kennemerland (Heemstede, Zandvoort, Bloemendaal)	De Vooroordelenkoffer Raar of gewoon? Oorlogssporen	Voorlichting - Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (bdkennemerland.nl)
Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam	Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder- Amstel en Uithoorn	Gastles	Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam Voorlichting scholen (mdra.nl)
Stichting iDb	Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Delft, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Krimpenerwaard, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam- Voorburg, Lisse, Midden- Delfland, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Teylingen, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar, Westland, Zoetermeer, Zoeterwoude, Zuidplas.	Gastles	Voorlichting, training & advies – Stichting iDb

Discriminatiebureau	Regio	Voorbeelden van interventies die zij aanbieden	Meer informatie over het aanbod
RADAR	Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland-Zuid, Midden- en West-Brabant, Oost-Brabant	Gastles Anders en toch gelijk De LEF-kist Powerday	Burgerschapsonderwijs - RADAR
ADV Limburg	Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal, Weert	Het Vooroordelenspel	Gastlessen onderwijs Anti Discriminatie voorziening Limburg (advlimburg.nl)
Discussiëren kun je leren	Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland, Utrecht, Friesland, Groningen, Drenthe	DKJL zet dialoog-, debat- en discussievaardigheden in als middel. Twee interventies zijn beschikbaar: <i>Praat over racisme:</i> Het programma bestaat uit vier masterclasses, verzorgd door onze gespreksleiders. Bij één masterclass sluit een peer educator met een biculturele achtergrond aan. Deze peer educator is	https://discussierenkunjeleren.nl/programmas/gedeeldegesciedenis https://www.discussierenkunjeleren.nl/programmas/lhbtiqemanicipatie/

Discriminatiebureau	Regio	Voorbeelden van interventies die zij aanbieden	Meer informatie over het aanbod
		ervaringsdeskundige op het gebied van discriminatie en racisme, begeleidt bij het uitbreiden van kennis over het trans-Atlantische slavernijverleden en zorgt voor bewustwording van inclusief taalgebruik. Kritisch luisteren, inlevingsvermogen en vragen stellen zijn in dit programma cruciale leerlingvaardigheden. Indien mogelijk werken we toe naar een grotere slotdialoog: een bijzondere ontmoeting tussen klassen, rolmodellen en volwassen besluitvormers. Tijdens een lerarenworkshop besteden we aandacht aan universele waarden en transfer van het geleerde. <i>Liefde is liefde?</i> Het programma bestaat uit vier masterclasses, verzorgd door onze gespreksleiders. Stellingen zijn onder andere: 'Op mijn school kan ik zijn wie ik ben' en 'Volwassenen zijn verantwoordelijk om een kind te leren omgaan met relaties'. Bij één masterclass sluit een lhbtqi+ peer	

Discriminatiebureau	Regio	Voorbeelden van interventies die zij aanbieden	Meer informatie over het aanbod
		educator aan. Deze peer educator is ervaringsdeskundige op het gebied van lhbtq+ emancipatie, deelt zijn/haar/hen persoonlijke verhaal en gaat op gelijkwaardige manier in dialoog met de leerlingen. Kritisch luisteren, inlevingsvermogen en vragen stellen zijn in dit programma cruciale leerlingvaardigheden. We maken een verbinding met Paarse Vrijdag en Coming Out Day. Indien mogelijk werken we toe naar een grotere slotdialoog: een bijzondere ontmoeting tussen klassen, lhbtq+ rolmodellen en volwassen besluitvormers.	